

Sygn. akt III AUa 236/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko (spr.)
Sędziowie:	SSA Agata Pyjas-Luty SSA Dariusz Płaczek
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Dubis

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **B. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

na skutek apelacji wnioskodawcy B. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 30 grudnia 2014 r. sygn. akt V U 2407/14

I. z m i e n i a zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i stwierdza brak obowiązku zwrotu kwoty 643,06 zł,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. na rzecz B. M. kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

sygn. akt III AUa 236/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r. oddalił odwołanie B. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 5 marca 2014 r., którą to decyzją organ rentowy zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w kwocie 643 złote i 6 groszy. Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony od 1 stycznia 2013 roku jest uprawniony do pobierania emerytury w zbiegu z rentą z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Ubezpieczony był zatrudniony w Zakładach (...) S. A. w K. w okresie

do dnia 31 grudnia 2012 roku. Pracodawca wypłacił mu wynagrodzenie za miesiąc grudzień 2012 roku w dniu 9 stycznia 2013 roku. Okoliczności faktyczne sprawy są w istocie niesporne. W ocenie Sądu Okręgowego zaskarżona decyzja jest prawidłowa, odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Stosownie do treści artykułu 138 ustęp 1 i ustęp 2 punkt 1 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osoba, która nienależnie pobrała świadczenie jest zobowiązana do ich zwrotu, a za nienależnie pobrane świadczenie uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń lub wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Zgodnie z artykułem 104 ustęp 1 i ustęp 2 tejże ustawy, prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w ustępie 3 i 8 oraz artykule 105 w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o którym mowa w ustępie 2 oraz z tytułu służby tam wymienionej w artykule 6 ustęp 1 punkt 4 i 6. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo też prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej. Zgodnie z ustępem 4 przepisu ustępu 1, ustępu 1a i ustępu 2 stosuje się również do osób wyłączonych z obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu ustalenia prawa do emerytury lub renty lub wykonujących działalność niepodlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z uwagi na podleganie temu obowiązkowi z innego tytułu. W ocenie Sądu organ rentowy słusznie zobowiązał ubezpieczonego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, ponieważ ubezpieczony pobierał emeryturę, rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową, a ponadto osiągnął w roku 2013 dochód z tytułu wynagrodzenia. W ocenie Sądu nie ma tutaj znaczenia, że zatrudnienie ubezpieczonego trwało do końca grudnia 2012 roku, a istotny jest moment uzyskania przychodu przez ubezpieczonego, a ten nastąpił w styczniu w 2013 roku. Wobec powyższego Sąd oddalił odwołanie.

Apelację od wyroku złożył B. M.. Podniósł, że zarzuca się mu nienależnie pobrane świadczenie za okres od 1 do 31 stycznia 2013 r. w kwocie 643,06 zł, ponieważ pobrał emeryturę i rentę w związku z chorobą zawodową oraz osiągnął przychód z tytułu zatrudnienia. ZUS zarzuca, że osiągnął przychód w styczniu 2013 r. z tytułu zatrudnienia, ponieważ wynagrodzenie za grudzień 2012 r. zakład, w którym pracował dokonał przelewu 9 stycznia 2013 r. ZUS popełnił błąd wydając decyzję stwierdzającą nadpłatę świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona.

Po pierwsze, błędnie przyjął sąd pierwszej instancji, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z przekroczeniem kwot granicznych określonych w art. 104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U z 2015 r. poz. 748 ze zm.). Kwota przychodu osiągnięta przez ubezpieczonego w styczniu 2013 r. nie przekroczyła nawet niższej kwoty granicznej, a co za tym idzie nałożony przez organ rentowy obowiązek zwrotu świadczenia nie odnosi się do tego przepisu. Ponadto, skoro już sąd zastosował wskazany przepis, to uszło jego uwagi, że szczegóły dotyczące zawieszania lub zmniejszania świadczeń na powołanej wyżej podstawie prawnej zostały ustalone w wydanym na podstawie upoważnienia ustawowego rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz.U. Nr 58, poz. 290 ze zm.). Zgodnie z treścią § 1 ust. 4 rozporządzenia, dochód wypłacony z tytułu pracy, służby lub działalności, o której mowa w ust. 1, wykonywanej przed miesiącem, od którego ustalono prawo do emerytury lub renty, zwanych dalej "świadczeniami", nie ma wpływu na zawieszenie ani na zmniejszenie świadczeń. Zatem do przychodu osiągniętego przez ubezpieczonego w styczniu 2013 r., który jest uwzględniany do rozliczenia stanowiącego o zawieszeniu lub zmniejszeniu świadczenia na podstawie art. 103 i następnych ustawy emerytalno-rentowej, nie można było wliczyć wynagrodzenia wypłaconego wprawdzie w tym miesiącu, lecz z tytułu pracy wykonywanej (i zakończonej) w poprzednim miesiącu, kiedy to jeszcze emerytura nie była wypłacana, bowiem została ona przyznana od 1 stycznia 2013 r.

Po drugie, przypisany skarżącemu obowiązek zwrotu świadczenia wynika z treści art. 26 ust. 3 w związku z ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

(tekst jednolity: Dz.U z 2015 r. nr 1242 ze zm.), zwanej dalej ustawą wypadkową. Ustęp 1 przepisu stanowi, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo

2) emeryturę powiększoną o połowę renty.

Zgodnie zaś z ust. 3, przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu.

Ponieważ w niniejszej sprawie skarżący był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową w zbiegu z emeryturą przyznaną od 1 stycznia 2013 r., zatem prawo do wypłaty półtorakrotności świadczeń uzależnione było od braku uzyskiwania przychodu określonego w ust. 3. W tej sytuacji, zdaniem Sądu Apelacyjnego, należy także zastosować cytowany wyżej § 1 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty, a ponieważ zbieg świadczeń nastąpił od 1 stycznia 2013 r., zatem wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia ukończonego przed powstaniem prawa do zbiegu świadczeń (zatrudnienie do 31 grudnia 2012 r., a zbieg świadczeń od 1 stycznia 2013 r.), mimo wypłacenia go w styczniu 2013 r., pozostaje bez wpływu na prawo do zbiegu wynikające z art. 26 ustawy wypadkowej i wyłączenie prawa do zbiegu świadczeń wynikające z ust. 3 tego przepisu nie zachodzi. Konieczność zastosowania rozporządzenia wynika z odwołania się przez ust. 3 art. 26 ustawy wypadkowej do pojęcia przychodu powodującego zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określonego w ustawie o emeryturach i rentach z FUS. Odwołanie się do tego pojęcia stanowi podstawę stosowania cytowanego rozporządzenia, chociaż ze względu odmienną tych instytucji raczej odpowiedniego (przy uwzględnieniu specyfiki przychodu, do którego odwołuje się art. 26 ust. 3 ustawy wypadkowej).

Jednocześnie zdaniem sądu, nawet w przypadku niezastosowania cytowanego rozporządzenia, wykładnia art. 26 ustawy wypadkowej prowadzić musi do jednoznacznego wniosku, że wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia, które ustało przed powstaniem prawa do zbiegu świadczeń określonych w tym przepisie, nie wyłącza prawa do tego zbiegu, bez względu na termin wypłacenia takiego wynagrodzenia. Chodzi bowiem o to, by ubezpieczony uzyskujący prawo do emerytury i renty z tytułu choroby zawodowej mógł dostosować swoją sytuację do pobierania w zbiegu półtorakrotności świadczeń, został pouczony o braku uprawnienia do zbiegu w przypadku uzyskiwania jakiegokolwiek przychodu i miał świadomość, że każda działalność zarobkowa pozbawi go prawa do zbiegu. Wnioskodawca zakończył działalność zarobkową do końca grudnia 2012 r., a prawo do emerytury zostało mu przyznane od 1 stycznia 2013 r. (rentę z tytułu choroby zawodowej pobierał już wcześniej), zatem nie może być pozbawiony prawa do zbiegu świadczeń tylko dlatego, że zakład pracy, w którym zatrudnienie ustało przed powstaniem prawa do zbiegu świadczeń, wynagrodzenie wypłaca już po ustaniu zatrudnienia. Będzie to dotyczyło ewentualnych wszystkich elementów przychodu wypracowanych do końca 2012 r., które wypłacone zostaną później, czyli w toku przysługiwania prawa do zbiegu świadczeń określonych w art. 26 ustawy wypadkowej.

Wobec powyższego na podstawie art. 386 § 1 kpc orzeczono jak w pkt I wyroku, zasądzając w pkt II koszty w postaci poniesionej przez skarżącego opłaty od apelacji w kwocie 30 zł, na podstawie art. 98 § 1 i 109 § 1 zdanie drugie kpc.